

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Programului Strategic al Politicii Agricole 2025-2030
denumirea proiectului actului normativ

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
<p>Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, experți contractați de FAO, IFAD și UNDP.</p> <p>Grupurile de lucru, instituite prin Ordinul MAIA, nr.45 din 6 iunie 2023</p>
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
<p>Programului Strategic al Politicii Agricole 2025-2030 (PSPA) a fost elaborat în vederea punerii în aplicare a Strategiei Naționale de dezvoltare Agricolă și Rurală pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.56/2023 și a Strategiei Securității Alimentare aprobată prin HG 775/2022.</p>
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
<p>PSPA este elaborat în conformitate cu prevederile pct.9 al regulamentului cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.</p> <p>Legea privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole</p>
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
<p>Republica Moldova este o țară cu suprafață agricolă mult mai mică raportată la alte state din regiune. Această realitate oferă posibilități limitate de dezvoltare a unui sector agricol competitiv prin producerea preponderentă a culturilor de câmp în calitate de materie primă destinată exportului, așa cum este în prezent. De cealaltă parte Republica Moldova importă un spectru larg de produse agroalimentare finite, fapt care plasează într-o poziție dezavantajoasă economia națională. În scopul schimbării acestei paradigme, noua politică agricolă va urmări dezvoltarea activităților agricole cu valoare adăugată înaltă, prin inovare, implementarea tehnologiilor digitale care să îmbunătățească poziția fermierului în lanțul valoric.</p> <p>PSPA – este instrumentul central pentru dezvoltarea unui sector agricol modern, competitiv, rezilient și diversificat, care să asigure o producție de înaltă calitate, utilizarea eficientă a resurselor în contextul schimbărilor climatice, și să asigure securitatea alimentară ca parte a unui sector agroalimentar competitiv și productiv, promovând și protejând, în același timp, modelul fermei de familie.</p>

La elaborarea acestui document s-au luat în considerare rezultatele analizei ex-post a STRATEGIEI NAȚIONALE de dezvoltare agricolă și rurală (SNDAR), 2014-2020, care a relevat un grad redus de implementare a obiectivelor strategice asumate. Una din explicațiile acestei situații ține de deficiența mecanismului de implementare, care a fost bazat pe o multitudine de programe sectoriale, necorelate între ele și fără un termen unic de elaborare și aplicare. În baza recomandărilor exprimate în carul Proiectului Twinning al UE “Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentară în Republica Moldova”, implementat în perioada 2020-2022, s-a decis implementarea SNDAR 2025-2030 printr-un program unic, similar Planurilor Strategice PAC, și prin aceasta ralierea la Politica Agricolă Comună a UE. Astfel, PSPA este dezvoltat cu aplicarea abordărilor relevante situației de moment din sectorul agricol al țării, considerând o armonizare progresivă la Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului UE, din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care sunt elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune.

PSPA propune o serie de noutăți față de documentele similare aprobate în perioada anterioară, după cum urmează:

- Identificarea și prioritizarea nevoilor sectoriale;
- Distribuirea procentuală a FNDAMR cu departajarea pe tipul de nevoi, cu prioritate înaltă/medie/joasă;
- Proiectele investiționale sunt acceptate spre finanțare în urma unei evaluări în baza criteriilor de performanță și de sustenabilitate;
- Introducerea plăților directe cuplate legate de performanță;
- Introducerea programelor operaționale în cadrul intervențiilor sectoriale;
- Instituirea măsurilor de eco-scheme și alte forme de sprijin orientate spre păstrarea unui înalt grad de gestionare sustenabilă a resurselor naturale;
- Sprijin pentru utilizarea pășunilor. Includerea pentru finanțare a suprafețelor de pajiști reprezintă o necesitate pentru asigurarea dezvoltării sectorului zootehnic și creșterii calității producției obținute, și în vederea asigurării menținerii și dezvoltării biodiversității;
- Acordarea de sprijin pentru zonele afectate de constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice zonei;
- Introducerea condiționalităților ca reguli de bază pentru fermierii care vor primi sprijin în cadrul formelor de plată directă cuplate, prin aplicarea noilor standarde de mediu;
- Extinderea instrumentelor de gestionare a riscurilor;
- Înființarea Comitetului Național de Monitorizare pentru implementarea PSPA.

Instrumentele PSPA au un rol crucial în asigurarea accesului la finanțare și în stimularea capacității de creștere a fermelor și întreprinderilor micro în zonele rurale. Împreună cu alte instrumente, PSPA va aduce contribuții semnificative la atingerea obiectivelor Pactului Verde European, a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 și a Strategiei Naționale de Dezvoltare ”Moldova europeană 2030”.

Pentru a sprijini obținerea de venituri viabile de către ferme și reziliența sectorului agricol în vederea sporirii securității alimentare pe termen lung, este necesară îmbunătățirea poziției fermierului în lanțul valoric, în special prin încurajarea formelor de cooperare care îi implică pe fermieri și sunt în beneficiul acestora, precum și prin promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare, și îmbunătățirea funcționării mecanismelor de piață. De cealaltă parte, pentru a îmbunătăți răspunsul la exigențele societale referitoare la hrană și sănătate, inclusiv în ceea ce privește alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare produse într-un mod durabil este necesar promovarea de practici agricole sustenabile, specifice, cum ar fi agricultura ecologică,

gestionarea integrată a dăunătorilor, agroecologia, sau agricultura de precizie. În mod similar, ar trebui stimulate, de asemenea, acțiuni de promovare a unor standarde mai ridicate de bunăstare a animalelor.

Investițiile în agricultură au un rol determinant în dezvoltarea zonelor rurale. Prin investiții, transfer de cunoștințe și inovare, se aduce o contribuție substanțială la îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale. În vederea stabilizării și diversificării economiei rurale, ar trebui sprijinite dezvoltarea, crearea și menținerea întreprinderilor neagricole. Astfel, noile lanțuri valorice rurale, cum ar fi procesarea locală a materiei prime, investiții în infrastructura exploatațiilor agricole, investiții în sustenabilitatea afacerilor, susținerea energiei din surse regenerabile, bioeconomia emergentă, economia circulară și agroturismul, pot oferi zonelor rurale un bun potențial pentru creștere și formarea de locuri de muncă, conservând totodată resursele naturale. Investițiile în activități non-agricole vor dezvolta infrastructura, sectorul de prestări servicii și diversificarea oportunităților de activități economice, contribuind la creșterea veniturilor și a condițiilor de trai în zonele rurale. Alături de alte intervenții, acestea vor contribui la contracararea procesului de depopulare și de îmbătrânire a populației din zonele rurale. Mecanismul de plată post-investiție aplicat în politica de sprijin financiar anterioară, nefiind conformă bunelor practici UE, a cauzat un efect de "deadweight" (efect mort), deoarece procedura de evaluare și finanțare a proiectelor era realizată în urma implementării proiectului investițional, fapt care ducea la folosirea inefficientă a fondului de sprijin financiar și astfel afectând realizarea priorităților strategice în sector. Noua abordare care impune evaluarea proiectelor investiționale înaintea acordării finanțării va contribui la creșterea nivelului de predictibilitate pentru solicitanții de sprijin, cât și pentru autorități, fortificând, astfel, capacitatea de implementare a politicilor. Selectarea și finanțarea proiectelor investiționale în baza condițiilor de eligibilitate și a criteriilor de selecție vor fi elemente-cheie pentru a asigura direcționarea sprijinului financiar către acele proiecte și operațiuni care contribuie cel mai mult la realizarea obiectivelor politicii de dezvoltare agricolă și rurală, reprezentând cel mai bun raport între cost și performanță. La baza deciziei de acordare a sprijinului sunt condițiile, criteriile de eligibilitate, angajamentele și alte obligațiuni ale solicitanților.

În scopul depășirii nivelului scăzut de pregătire profesională a operatorilor în sectorul agroalimentar, este introdus Sistemul de cunoștințe și inovare în agricultură (Agriculture Knowledge and Innovation System - AKIS). Acesta va asigura accesul la servicii de consiliere agricolă specifice diferitelor tipuri de producții, care vor contribui la îmbunătățirea gestionării durabile și a performanței generale a exploatațiilor agricole și a întreprinderilor rurale, vizând aspectele economice, de mediu, sociale și de implementare a tehnologiilor și practicilor inovative. AKIS va contribui la identificarea îmbunătățirilor necesare în privința tuturor măsurilor luate la nivel de fermă, prevăzute în PSPA. Serviciile de consiliere agricolă vor ajuta fermierii și alți solicitanți ai sprijinului să cunoască și să conștientizeze standarde, cerințe și informații, inclusiv referitoare la mediu și climă, în vederea gestionării corecte a fermei și a resurselor naturale. Astfel, se va contribui la implementarea cerințelor politicilor și reglementărilor privind gestionarea resurselor de apă și sol, utilizarea durabilă a pesticidelor, managementul nutrienților și combaterea rezistenței la antimicrobiene. Pentru o implementare țintită, PSPA asigură implementarea măsurilor de transfer de cunoștințe, inovații, consiliere, consolidare a aplicării rezultatelor cercetării și a tehnologiilor digitale. Scopul urmărit este de a consolida capacitățile de utilizare eficientă și sustenabilă a resurselor specifice zonei, creșterea competitivității, dezvoltarea abilităților manageriale, de protecție a mediului, atenuarea efectelor schimbărilor climatice.

PSPA pune un accent aparte pe necesitatea adaptării la schimbările climatice și dezvoltarea unei agriculturi sustenabile din perspectiva impactului exercitat asupra resurselor naturale ale țării.

De asemenea, PSPA urmărește îmbunătățirea procesului de acordare a sprijinului financiar, cât și fortificarea capacităților administrative de gestionare a FNDAMR.

O altă noutate a PSPA, în contextul tot mai accelerat al schimbărilor climatice, vizează includerea măsurilor de sprijin pentru fermierii din zonele defavorizate, cu constrângeri naturale, sau cu alte dezavantaje specifice, unde veniturile din agricultură sunt sub nivelul veniturilor întreprinderilor agricole din alte regiuni.

Un alt obiectiv central al PSPA este adaptarea fermelor la condițiile pieței și îmbunătățirea competitivității acestora. Pentru atingerea acestui obiectiv sunt propuse o varietate de intervenții. Scopul urmărit este de a crește productivitatea operațională, cât și asigurarea creării locurilor de muncă. În general, accentul este pus pe îmbunătățirea structurilor de procesare și marketing, promovarea producției de calitate și locale (producem și consumăm local, local însemnând, proaspăt, din imediata apropiere a consumatorului, mai puține emisii de GES și o amprentă mai redusă asupra mediului înconjurător, dar și o economie locală mai dezvoltată).

Un rol important în dezvoltarea lanțului valoric alimentară îl joacă inovațiile și transferul de cunoștințe. Camerele Agricole și Asociațiile de Profil vor exercita un rol pro-activ în implementarea sistemului de inovații și al transferului de cunoștințe agricole.

PSPA prevede oportunități de îmbunătățire a activității fermierilor, cum ar fi, participarea în cadrul formelor asociative pentru implementarea schemelor de calitate, sau pentru obținerea suportului în participarea în lanțul scurt de aprovizionare și/sau a lanțurilor locale de aprovizionare. Aceste intervenții vor sprijini dezvoltarea unui sector agricol rezilient și diversificat.

Este prevăzută o consolidare a rolului LEADER în implementarea măsurilor de dezvoltare rurală, inclusiv prin extinderea categoriilor de activități eligibile și consolidarea capacităților instituționale ale Grupurilor de Acțiune Locală (GAL).

Monitorizarea PSPA va fi efectuată de autoritatea competentă și un Comitet Național de Monitorizare (CNM) instituit în acest scop. CNM va fi responsabil de monitorizarea eficacității punerii în aplicare a PSPA.

PSPA este organizat pe 4 Obiective Generale (OG) și 8 Obiective Specifice (OS):

OG1 Fortificarea potențialului sectorului agricol primar și promovarea practicilor inteligente, durabile și reziliente la schimbările climatice:

- OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
- OS1.2 Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice

OG2 Dezvoltarea industriei alimentare și diversificarea piețelor:

- OS2.1 Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
- OS2.2 Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

- OS2.3 Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

OG3 Susținerea unei dezvoltări socio-economice rurale durabile:

- OS3.1 Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale
- OS3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare
- OS3.3 Modernizarea agriculturii și a zonelor rurale prin promovarea și împărtășirea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare

OG4 Asigurarea transpunerii aquis-ului UE și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentare.

Obiectivele specifice din cadrul obiectivelor generale 1-3 sunt argumentate în baza unui cadru logic format din: descrierea situației din sector pentru fiecare obiectiv specific în parte; dezvoltarea în baza acestei descrieri a unei analize SWOT; identificarea în baza analizei SWOT a nevoilor care necesită a fi soluționate în vederea atingerii obiectivelor trasate de Strategie; dezvoltarea unui set de intervenții ca instrumente de soluționare a nevoilor identificate. Astfel, elementul central al PSPA este lista intervențiilor elaborate pentru fiecare obiectiv specific în parte. Intervențiile sunt grupate în trei tipuri:

- Plăți directe;
- Intervenții sectoriale;
- Intervenții de dezvoltare rurală.

Pentru fiecare intervenție sunt propuse indicatori de produs, iar pentru fiecare obiectiv specific al PSPA este propusă o listă de indicatori de rezultat și de impact.

OG4 care este un obiectiv transversal al PSPA trasează reformele care urmează să fie implementate în domeniul agricol pentru a fortifica reziliența și competitivitatea acestuia, prin preluarea și alinierea la cele mai bune practici din sectorul agricol implementate în cadrul UE.

Repartizarea FNDAMR este realizată în funcție de nivelul de prioritate a nevoilor identificate care servește la stabilirea nivelului de prioritate a intervențiilor. În baza aplicării acestui criteriu, intervențiile cu cea mai mare valoare rezultată vor avea prioritate în alocarea finanțării.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Alternativ, procesul de sprijin financiar a sectorului poate rămâne conform vechilor practici bazate pe o multitudine de programe sectoriale, necorelate între ele și fără un termen unic de elaborare și aplicare și care prevedeau evaluarea proiectelor investiționale și aprobarea finanțării în urma realizării acestora. Aceste practici s-au demonstrat a fi ineficiente dat fiind faptul că nu asigură eficiența economică și atingerea obiectivelor strategice, deoarece presupun acordarea

sprijinului pentru investitori capabili să asigure acoperirea de costuri fără participarea ajutorului public.

Abordarea propusă este conformă politicii UE, care presupune acordarea sprijinului doar pentru proiectele investiționale care nu au șanse de a fi implementate fără sprijinul financiar al statului. Comisia Europeană, încă din 2012, a solicitat statelor membre să urmeze bunele practici prin care cheltuielile proiectului să fie eligibile numai după evaluarea și aprobarea proiectului investițional, pentru a lua în considerare introducerea unor criterii de selecție și eligibilitate în vederea exercitării unui impact economic maxim, atingerea obiectivelor politice și o folosire rațională a fondurilor publice.

PSPA prezintă o viziunea integrată de dezvoltare a politicii agricole. Asigură un cadru simbiotic de planificare reieșind din priorităților naționale de dezvoltare, valorificare a oportunităților oferite în contextul implementării unor reforme pe modelul politicilor europene, și de consolidare a progresului privind pregătirea pentru aderare pe domeniul politicii agricole și de dezvoltare rurală (Capitolul 11), și siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară (Capitolul 12).

PSPA este elaborat în baza modelului "Planurilor Strategice PAC" în vederea alinierii progresive la Politica Agricolă Comună a UE, prevăzând o integrare graduală a tipurilor de măsuri și instrumente, consolidarea cadrului instituțional în vederea asigurării unor sisteme solide de gestiune și control. Modelul selectat permite maximizarea sinergii măsurilor și eficientizarea procesului de planificare, un cadru de implementare corespunzător și eficient al fondurilor publice, o pregătire pentru asimilarea fondurilor de preaderare. Stabilește o platformă pentru facilitarea integrării sprijinului de la bugetul de stat și al partenerilor de dezvoltare. Dezvoltă conexiunile nemijlocite între reformele din sector și tipurile de intervenții.

Bazat pe abordările PAC al UE, PSPA adresează deficiențele identificate în contextul ciclului precedent de planificare strategică privind sistemul de asigurare a sprijinului.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

PSPA prevede stabilirea cadrului instituțional de implementare necesar în vederea implementării acestuia și de fortificare a capacităților instituțiilor relevante, în conformitate cu acquis-ul comunitar, și include construirea capacității administrative pentru asigurarea de servicii, și a unui sistem de formulare, și implementare de politici bazat pe evidențe și disponibilitate a datelor administrative, în conformitate cu cerințele UE. În raport nemijlocit cu gestionarea FNADMR, PSPA prevede asigurarea consolidării capacităților instituționale ale agenției de plăți și ale altor structuri implicate în implementarea și monitorizarea intervențiilor agricole, introducerea de măsuri de formare și perfecționare a personalului, precum și implementarea unui sistem eficient de monitorizare bazat pe Cadrul de monitorizare și evaluare a performanței a PAC.

Elementele cheie ale arhitecturii instituționale prevăzute sunt:

- a. Înființarea autorității naționale de management responsabile de gestionarea și punerea în aplicare a politicii agricole în cadrul MAIA;
- b. Definitivarea procesului de acreditare a Agenției de plăți;
- c. Crearea unei capacități administrative de colectare, analiză și procesare a datelor agricole pentru furnizarea de servicii bazate pe dovezi: sistemul integrat de administrare și control (IACS) care cuprinde registrul național al fermierilor, sistemul de identificare și înregistrare a animalelor, sistemul de identificare a parcelelor de teren ș.a.;

PSPA prevede acțiuni instituționale destinate avansării procesului de racordare a politicilor și sistemului instituțional la componentele cheie ale politicii UE privind aplicarea condiționalităților, organizarea comună a pieței, politica de calitate, implementarea acquis-ului UE.

PSPA contribuie la realizarea obiectivului transversal al PAC de modernizare, partajare a cunoștințelor, inovare și digitalizare. Construirea unui AKIS eficient, axat pe necesitățile fermierilor, poate contribui în mod substanțial la performanța sectorului agricol. Pentru a realiza acest deziderat este necesar de avut o viziune de ansamblu prin elaborarea unei Strategii privind AKIS.

Pentru a atinge conformitatea și eficiența în implementarea politicilor agricole și rurale, în conformitate cu bunele practici comunitare, este necesară fortificarea procesului de integrare a competențelor din sectorul agricol, alimentar și rural. Aceasta se referă atât la competențele din domeniul alimentar – prelucrare, marketing, reglementare a pieței și comerț exterior al produselor agroalimentare, cât și la dezvoltarea zonelor rurale (pilonul II din Politica Agricolă Comună). Conceptul de Politică Agricolă Comună a UE presupune o abordare integrată în reglementarea domeniilor producției agricole primare, procesării produselor agricole (de la inputuri, prin producție, procesare și comerț până la consumatori), adică un sistem „De la Fermă la Furculiță” cât și promovarea politicilor de dezvoltare rurală.

Lecțiile învățate din perioada anterioară arată că abordarea fragmentată a politicilor de stat pentru producția agricolă primară, sectorul de prelucrare, comerțul produselor agricole și dezvoltarea zonelor rurale, conduce la soluții parțiale care complică procesul de luare a deciziilor consensuale de interes comun al tuturor părților interesate, și chiar la dubla finanțare a proiectelor investiționale. Prin urmare, este necesar să se integreze responsabilitățile, competențele și să se stabilească un concept armonizat pe verticală în dezvoltarea sectorului agroalimentar și a zonelor rurale. Pentru a schimba situația, este necesară revizuirea delimitării competențe atribuite autorităților administrației publice centrale de stat în domeniile vizate de PAC.

Sisteme de planificare și monitorizare a politicilor - Sistemul Informațional pentru Planificarea și Monitorizarea Politicilor Agricole (SIPMPA)

Existența unui Sistem Informațional pentru planificarea și monitorizarea implementării politicilor agricole funcțional este o condiție necesară pentru implementarea cu succes a PSPA. Baza legală și procedurală necesară și capacitățile instituționale adecvate urmează a fi stabilite în cadrul procesului de armonizare cu reglementările europene. Sistemul Informațional include Rețeaua Informațională Contabilă/Sustenabilă Agricolă, Sistemul Informațional al Pieței Agricole și Statistica Agricolă.

1. Rețeaua Informațională Contabilă/Sustenabilă Agricolă

Datele necesare analizei și monitorizării implementării politicii agricole din diverse surse relevante vor fi integrate într-un sistem de bază de date. Schimbul de date între principalele instituții din Sistem va fi formalizat prin acorduri reciproce, prin definirea sferei și tipului de date, a modului și a frecvenței schimbului, ținând cont de dezagregarea pe gen și alte aspecte relevante. Rețeaua de colectare a datelor contabile de la exploatațiile agricole va viza furnizarea de date microeconomice tehnice și contabile la nivelul exploatației agricole necesare analizei situației economice din agricultură, un sistem național funcțional de cercetare format dintr-un eșantion reprezentativ - RICA va fi stabilit în acest sens. Elaborarea unui cadru de reglementare va stabili sfera de acțiune și formatul pentru colectarea a aproximativ o mie de date contabile de

la exploatațiile agricole pentru nevoile RICA, în conformitate cu cerințele actuale ale regulamentului UE relevant. În perioadă implementării PSPA, se preconizează de a fi incluse în eşantionul RICA cca 1000 de exploatații agricole. Stabilirea domeniului de aplicare pentru cca 1000 de exploatații agricole înseamnă implicarea unui număr destul de mare de consilieri în colectarea datelor, formarea lor regulată (cel puțin o dată pe an) și alocarea finanțării. Rezultatele calculate pe baza datelor din exploatații vor fi prezentate în mod regulat într-un set statistic numit „Rezultatele standard RICA”, care vor fi disponibile publicului pe site-ul web al MAIA.

2. Sistemul Informare a Pieței Agricole (SIPA)

Pe lângă faptul că este necesară monitorizarea regulată a piețelor produselor agricole pentru a crea intervenții de politică bazate pe date reale, existența unor informații oportune și relevante de piață ar trebui să consolideze poziția producătorilor pe piață pentru a lua deciziile corecte cu privire la activitățile de vânzare și planificare a producției. SIPA va acoperi grupuri de produse selectate și piețe reprezentative de pe care reporterii vor colecta în mod regulat date despre prețurile și cantitățile tranzacționate și le vor transmite departamentului responsabil din cadrul MAIA. Sistemul ar trebui să fie adaptat procesului de înființare a sistemelor informatice de monitorizare a pieței ca urmare a intervențiilor sectoriale, în conformitate cu politica de reglementare a pieței și să armonizeze descrierea produsului pe clase de calitate în conformitate cu standardele minime de calitate implementate. Sistemul va furniza și procesa periodic informații de pe piețe și va genera rapoarte necesare activității MAIA. Este planificat ca până în 2027 sistemul să fie creat și compatibil cu sistemul UE ISAMM, care va permite schimbul fără probleme de date și informații de piață cu Uniunea Europeană.

3. Statistica agricolă

Formularea politicilor adecvate bazate pe dovezi și analize depinde în mare măsură de disponibilitatea și relevanța datelor utilizate. Prin urmare, îmbunătățirea continuă a calității datelor statistice privind producția vegetală și zootehnică, gospodărirea apelor, forța de muncă agricolă și statisticile agro-monetare, inclusiv conturile economice pentru agricultură, statisticile structurale, precum și statisticile privind zonele rurale. rămân obiectivul de interes comun al tuturor instituțiilor implicate, implicit a BNS și MAIA. În perioada următoare, se va intensifica cooperarea interinstituțională definită în conformitate cu un memorandum comun, care va prevedea organizarea a patru grupuri de lucru comune pentru patru domenii de interes (producție vegetală, producție zootehnică, statistică agro-monetară și cercetare structurală), în special în vederea realizării următoarelor obiective specifice:

- monitorizarea periodică a statisticilor agricole și inițierea de activități de îmbunătățire a calității acestora;
- armonizarea fiabilității aceluiași date din surse diferite administrative și statistice, precum și utilizarea sporită a datelor din registrele administrative în scopuri statistice și, acolo unde este posibil, armonizarea metodologiilor;
- schimbul îmbunătățit de date statistice între instituții, în special prin intermediul platformelor online stabilite;
- organizarea cu succes a Recensământului Agricol și a altor operațiuni statistice de interes comun.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea PSPA se va realiza în limita mijloacelor aprobate pentru sprijinul financiar sectorului agricol în legile bugetare anuale. Măsurile care nu sunt acoperite din mijloace bugetare vor fi finanțate din fondurile partenerilor de dezvoltare.

Prin Hotărârea Guvernului 561 din 7 august 2024 a fost aprobat Cadrul bugetar pe termen mediu (2025-2027). Documentul în cauză stabilește alocații în mărime de 1,7 mld. lei pentru anii 2025-2026 și de 1,8 mld. lei pentru anul 2027 pentru formarea FNADMR, din contul mijloacelor bugetului de stat.

Pentru comparație, Republica Moldova, estimativ, pentru perioada 2025-2027, conform documentului menționat planifică alocarea, în termeni comparabili, a doar circa 14% din valoare fondurilor în agricultură alocate la nivelul UE.

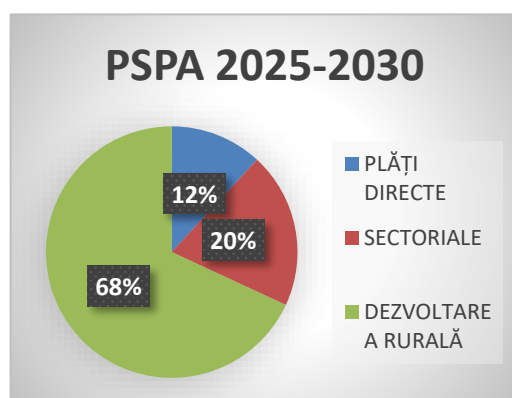
PSPA propune majorarea treptată a sprijinului financiar alocat sectorului agricol, de la 2,4 mld. lei în anul 2025, la 5 mld. lei în anul 2030, astfel, alocarea, în termeni comparabili, a fondurilor în agricultură să crească la cca. 39% din valoare medie a acestor fondurilor UE. Este imperativă asigurarea acestei creșteri din perspectiva aspirațiilor de a accede la Republicii Moldova la UE, deoarece situația atestată în momentul aderării la UE, implică bugetul alocat din contul surselor interne pentru sprijinul financiar a sectorului agricol, servește ca reper pentru negocierea viitoarelor fonduri în agricultură.

PSPA este constituit pe 3 tipuri de intervenții:

- Plăți directe
- Sectoriale
- Dezvoltarea rurală

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
PLĂȚI DIRECTE	312.622.500,00 lei	356.667.677,50 lei	396.336.540,75 lei	447.809.784,88 lei	502.201.204,08 lei	559.247.712,16 lei
SECTORIALE	413.600.000,00 lei	557.020.000,00 lei	600.670.000,00 lei	845.550.000,00 lei	928.980.000,00 lei	1.012.410.000,00 lei
DEZVOLTAREA RURALĂ	1.632.961.000,00 lei	1.932.650.500,00 lei	2.337.574.000,00 lei	2.553.689.000,00 lei	2.994.970.000,00 lei	3.438.456.000,00 lei
TOTAL	2.359.183.500,00 lei	2.846.338.177,50 lei	3.334.580.540,75 lei	3.847.048.784,88 lei	4.426.151.204,08 lei	5.010.113.712,16 lei

Aproximativ 2/3 din mijloacele PSPA se vor aloca pentru implementarea unor intervenții de dezvoltare rurală. Pentru intervențiile sectoriale sunt propuse a fi alocate 20% din mijloacele totale ale PSPA, iar pentru plățile directe – 12%.

În conformitate cu cadrul metodologic de elaborare a PSPA, intervențiile dezvoltate în vederea asigurării atingerii obiectivelor strategice trasate, au fost grupate în 2 categorii:

- intervenții cu prioritate mare;
- intervenții cu prioritate medie.

Dat fiind situația dificilă în care se află sectorul agricol, intervenții cu prioritate joasă nu au fost identificate. Din volumul estimat a mijloacelor necesare realizării activităților PSPA în mărime de 21,8 mld. lei pe toată durata de implementare a acestuia, 12,5 mld. lei, sau 57% din total sunt alocate pentru implementarea intervențiilor de prioritate înaltă. În condițiile de formare a FNADMR prevăzute de CBTM 2025-2027, în cazul nu va fi acceptată majorarea acestuia, deficitul

din total sunt alocate pentru implementarea intervențiilor de prioritate înaltă. În condițiile de formare a FNADMR prevăzute de CBTM 2025-2027, în cazul nu va fi acceptată majorarea acestuia, deficitul

mijloacelor financiare necesare finanțării intervențiilor cu prioritate înaltă va crește progresiv de la 16% în 2025 la 58% în 2030. Pentru măsurile cu prioritate medie deficitul de mijloace se va majora de la 46% în 2025 la 77% în 2030.

Finanțarea pe tipuri de intervenții, sub aspectul de prioritizare a mijloacelor alocate, se prezintă după cum urmează.

Plățile directe cuplate condiționate de performanța atinsă, sunt propuse a fi implementate prin intermediul a 12 intervenții, constituind circa 12% din total FNDAMR și vizează sectoarele: producerea de material semincer, producerea de sfeclă de zahăr, legume, cartof, plante medicinale, aromatice și condimentare, plante furajere, soia, lapte, carne și acordarea de sprijin pentru tinerii fermieri și fermele de familie. Cel mai însemnat suport în cadrul acestui tip de intervenție este prevăzut sectorului zootehnic pentru creșterea producerii de carne/ lapte – 79% din total de mijloace.

Un număr total de 9 intervenții sectoriale sunt propuse spre realizare în cadrul PSPA, constituind circa 20% din total FNDAMR. Circa 89% din totalul mijloacelor financiare alocate pentru realizarea intervențiilor sectoriale sunt îndreptate în vederea realizării intervențiilor din cadrul sectorului vitivinicol pentru plantarea și/ sau reconversia cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă, și pentru realizarea investițiilor în sectorul vinificației pentru producția primară. Suplimentar, intervențiile dezvoltate vizează sectorul apicol dar și implementarea unor programe operaționale realizate de grupurile de producători din sectorul fructelor și legumelor precum și din alte sectoare.

Domeniul dezvoltării rurale beneficiază de cele mai multe mijloace alocate în cadrul PSPA, constituind circa 68% din total FNDAMR. Prioritar intervențiile din acest domeniu vizează acordarea sprijinului pentru creșterea sustenabilității prin acordarea suportului pentru investiții în înființarea, dezvoltarea și modernizarea exploatațiilor agricole în sectorul vegetal, cu o pondere de 33% din totalul mijloacelor alocate acestui tip de intervenții și acordarea sprijinului pentru construcția sau modernizarea fermelor zootehnice cu o pondere de 18% din total. Suplimentar, PSPA atribuie circa 8% din totalul mijloacelor financiare pentru acest tip de intervenții pentru sprijinirea investițiilor în infrastructura de post-recoltare, depozitare și procesare a produselor agricole, susținerea fermelor eco în perioada de conversie și post-conversie (7% din totalul cheltuielilor), susținerea investițiilor în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații, și acordarea sprijinului pentru susținerea fermelor de familie în zonele rurale, a circa 6% fiecare din totalul mijloacelor alocate acestui domeniu. Circa 5% din totalul mijloacelor alocate pentru dezvoltarea rurală vizează plata contribuțiilor financiare la plata primelor de asigurare - Asigurarea riscului și LEADER. PSPA în acest domeniu va viza de asemenea acordarea sprijinului pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri, încurajarea creării/ modernizării infrastructurii aferente exploatației agricole. Intervențiile menționate vor beneficia fiecare a câte 4% din mijloacele gestionate în cadrul PSPA pe acest tip de intervenții.

Adițional la ponderea de 6% a mijloacelor alocate pentru susținerea investițiilor în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații, necesită a fi luate în calcul mijloacele alocate în acest prin intermediul unor proiecte complexe de dezvoltare și modernizare a exploatațiilor agricole în sectorul vegetal, vitivinicol și alte sectoare care de fapt ca ponderea acestor mijloace să crească la circa 30% din FNADMR.

PSPA va contribui în domeniul dezvoltării rurale la o serie de alte măsuri care vizează crearea unui fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor destinat formelor asociative, încurajarea cooperării și inovării în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din: fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ, acordarea sprijin pentru cooperarea fermierilor prin forme asociative nou create, susținerea investițiilor în diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv din sfera bioeconomiei circulare în spațiul rural, acordarea sprijinului pentru investiții în domeniul agroturismului, implementarea programului național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse și sprijin pentru încadrarea în sistemele de calitate. Un domeniu aparte care va fi susținut în cadrul PSPA este cel de educare, consiliere și transfer și schimb de cunoștințe având ca menire creșterea capacităților producătorilor agricol și modernizarea sectorului agricol în ansamblu.

Calculul costurilor de implementare a PSPA a ținut cont de mijloacele alocate în acest sens în perioada anterioară, în conformitate cu rapoartele pentru ultimii 3 ani a AIPA. Pentru acele măsuri noi care sunt propuse a fi implementate în cadrul PSPA, calculul costurilor asociate a ținut cont de costurile acestor intervenții din alte state UE.

Calcul mijloacelor PSPA se prezintă în anexă.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

PSPA va realiza un impact pozitiv asupra dezvoltării sectorului privat prin creșterea rezilienței și performanței sectorului agricol, promovarea produselor agricole și agro-alimentare pe piețele locale și externe, crearea locurilor de muncă, și va avea un efect pozitiv asupra creșterii investițiilor realizate de către beneficiarii de sprijin financiar. Implementarea măsurilor prevăzute de PSPA, precum și alinierea la normele și standardele aplicate de UE, va facilita creșterea exporturilor de produse agro-alimentare pe piața UE.

Sprijinul financiar va fi acordat în cadrul unor proiecte investițional, fezabilitatea cărora va trebui să fie demonstrată la momentul aplicării, astfel asigurându-se sustenabilitatea plăților realizate din mijloacele publice.

Modalitatea de alocare a sprijinului financiar pentru realizarea, în special, a investițiilor presupune plata acestora în avans sau pe etape pe durata de implementare a proiectului. Această realitate va face ca numărul potențial al beneficiarilor de sprijin financiar să crească, iar accesul la sprijinul financiar să fie asigurat celor care au nevoie de acest suport în vederea dezvoltării afacerilor în domeniul agricol. Pe lângă efectul economic, această abordare va contribui la legalizarea afacerilor din sectorul agricol și la creșterea încasărilor fiscale aferente, dar și la o cunoaștere mai bună a situației reale din zonele rurale din țară.

Făcând referință a datele pentru anul 2022, în conformitate cu raportul AIPA, se atestă faptul că valoarea investiției asociate fiecărui leu oferit în cadrul PSPA, au fost efectuate 3,3 lei investiții de către beneficiarii sprijinului financiar și au fost create circa 1 mie locuri de muncă.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Investiții PSPA	1.667.550. 000,00 lei	2.109.670. 000,00 lei	2.452.490. 000,00 lei	2.859.310. 000,00 lei	3.297.880. 000,00 lei	3.779.950. 000,00 lei
Investiții ale beneficiarilor	5.502.915. 000,00 lei	6.961.911. 000,00 lei	8.093.217. 000,00 lei	9.435.723. 000,00 lei	10.883.004. .000,00 lei	12.473.835 .000,00 lei

Pe durata de implementare a PSPA se estimează ca beneficiarii acestui vor realiza investiții în mărime de 53,4 mld. lei și vor crea circa 53 mii locuri de muncă noi, sau 13,3 mii locuri permanente. Crearea locurilor de muncă va duce la revitalizarea zonelor rurale și dezvoltarea comunităților rurale.

ARII DE INTERVENȚIE	SUMA ALOCATĂ
Creștere economică și locuri de muncă în zonele rurale	16.480.680.000,00 lei
Investiții legate de climă	12.416.425.000,00 lei
Reducerea emisiilor din sectorul creșterii animalelor	4.416.654.000,00 lei
Dezvoltarea economiei rurale	3.168.590.000,00 lei
Promovarea incluziunii sociale	2.055.675.000,00 lei
Sprijinului pentru venit legat de standarde și de bunele practici	1.662.548.386,86 lei
Adaptarea la schimbările climatice	1.619.548.386,86 lei

Lansarea fermelor sau grupurilor de producători în activități de procesare	1.389.450.000,00 lei
Creșterea performanței întreprinderi agroalimentare prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare	1.386.500.000,00 lei
Dezvoltarea agriculturii ecologice	1.155.260.000,00 lei
Gestionarea riscurilor	683.750.000,00 lei
Reînnoirea generațională	541.250.000,00 lei
Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării	195.901.750,00 lei
Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare	169.070.000,00 lei
Stocarea carbonului în sol și în biomasă	87.624.866,80 lei
Sprrijinului pentru fermele din zonele cu nevoi specifice	13.657.848,86 lei

Numărul beneficiarilor suportului va crește gradual de la 3,7mii la 9mii către 2030.

4.4. Impactul social

PSPA asigură o bază pentru majorarea beneficiilor și impactului social al politicilor agricole și de dezvoltare rurală, prin adaptarea măsurilor și tipurilor de intervenții în vederea asigurării unei mai bune țintiri a beneficiarilor și multiplelor grupe sociale. Acesta, în baza unei viziuni pe termen lung, adresează deficiențele sistemice care au impact asupra evoluțiilor demografice la nivel rural, a modelelor de aprovizionare cu alimente, contribuie la rezolvarea problemelor de mediu, adaptarea la schimbările climatice, consolidarea bazei sociale, și extinderea oportunităților ocupaționale, și de dezvoltare.

Măsurile de sprijin a sectorului agricol ținesc nu doar nemijlocit fermierii și familiile acestora, dar și societatea în ansamblu, în baza serviciilor esențiale oferite, în special privind furnizarea de alimente și materiale esențiale populației, și se bazează pe recunoașterea rolului sectorului ca fundament economic al comunităților rurale. Urmăresc să asigure continuarea furnizării de aceste servicii de către fermieri pe termen lung. PSPA cuprinde prevederi inclusive din punct de vedere social, prin extinderea oportunităților de dezvoltare pentru micii fermieri, inclusiv tineri și noi fermieri, o mai bună adaptare a intervențiilor la necesitățile lor specifice, extinderea oportunităților de antrenare în lanțuri scurte de aprovizionare, sprijin a cooperării și îmbunătățirii poziției lor în cadrul lanțului valoric.

PSPA contribuie la adaptarea populației rurale la schimbările climatice, asigurarea unui mediu sănătos de viață prin stimularea adoptării de practici și investiții benefice pentru mediu, creșterea oportunităților economice în contextul aplicării metodelor sustenabile de producere. Consolidează bazele efortului de aliniere la obiectivele Strategiei UE de la fermă la consumator privind dezvoltarea unui sistem alimentar durabil. Adresează riscurile de securitate alimentară prin urmărirea asigurării unui nivel de autosuficiență strategică de alimente pe principale categorii de produse, menținerea accesibilității economice a alimentelor, a capacității sistemului alimentar de a răspunde necesităților de consum a populației. Urmărește valorificarea și sporirea afinității între spațiul rural și urban. Introduce mecanisme de sprijin adresate comunităților rurale defavorizate în baza condițiilor de mediu și de climă în vederea asigurării unui sprijin

majorat fermierilor și aplicării mecanismelor de încurajare a implementării tipurilor de producere pretabile zonei. Stimulează sporirea relației între populație și mediu și încurajează dezvoltarea integrată a ecoturismului și agroturismului, respectiv a unui turism durabil, dar bazat pe comunitate și pe participarea ei ca gazdă și atracție în sine.

PSPA urmărește dezvoltarea și sporirea rezilienței comunităților rurale în contextul provocărilor cu care acestea se ciocnesc privind îmbătrânirea demografică și depopularea, contribuie la atenuarea decalajului față de spațiul urban, privind disponibilitatea serviciilor și a oportunităților ocupaționale. Este stimulată coeziunea socială prin instrumentele de organizare a producătorilor și a comunității rurale, un rol cheie fiind atribuit LEADER. Acesta contribuie la promovarea democratizării comunităților rurale și asigurarea participării tuturor categoriilor sociale la definirea strategiilor de dezvoltare rurală și adresarea provocărilor de creștere economică și socială. Investițiile în infrastructura rurală vor duce la îmbunătățirea accesului la servicii de bază, cum ar fi educația, sănătatea și transportul, contribuind astfel la creșterea calității vieții în zonele rurale. Sprijinul pentru micile ferme și pentru dezvoltarea activităților non-agricole va contribui la diversificarea veniturilor gospodăriilor rurale și a oportunităților economice și de angajare, reducând astfel migrația internațională și către orașe.

PSPA menține o focusare prioritară pe sprijinirea investițiilor, stimulând crearea oportunităților ocupaționale și profesionalizarea micilor producători, crearea de noi locuri de muncă în sectorul agricol, industrii conexe și în sectorul de servicii, contribuind la creșterea veniturilor și a nivelului de trai al populației rurale. Stabilirea și dezvoltarea sistemului de cunoștințe și inovare în agricultură va contribui la formarea competențelor, adoptarea practicilor sustenabile de producere și extinderea aplicării abordărilor inovatoare atât ce ține de procesele de producere, cât și cu privire la produse.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Implementarea PSPA prevede dezvoltarea unor sisteme informaționale care să asigure eficientizarea politicii agricole în conformitate cu practica și cerințele aquisu-lui comunitar. Aplicarea instrumentelor de sprijin impune necesitatea colectării de către Agenția de plăți a datelor cu caracter personal în vederea asigurării mecanismelor de gestionare, control, audit, monitorizare și evaluare care îi revin, în scopuri statistice și de transparență în procesul decizional.

Gestionarea și procesarea datelor va fi asigurată în conformitate cu cerințele Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Racordarea la sistemul și practica comunitară impune aplicarea unor măsuri similare de asigurare a protecției datelor cu caracter personal, respectiv a anonimizării acestora, a informării persoanelor vizate că datele lor cu caracter personal pot fi prelucrate de către organisme naționale în vederea îndeplinii obligațiilor de gestionare, control, audit și monitorizare și evaluare, de respectare a cerințelor privind cuantumul și perioada de stocare a datelor.

Implementarea PSPA nu prezintă riscuri pentru drepturile și libertățile persoanelor vizate în contextul punerii în aplicare a sistemelor informaționale conforme celor UE și a mecanismelor de gestionare a sprijinului.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

PSPA prin intervențiile stabilite urmărește creșterea oportunităților economice și de implicare în procesele decizionale ale femeilor. Acoperă și acordă o atenție sporită tipurilor de activități economice de interes pentru femei precum ar fi microprocesarea, extensia metodelor sustenabile de producere agricolă. Diversificarea oportunităților economice pentru fermele de familie, reprezintă nu doar o oportunitate pentru gospodăriile conduse de femei, dar și o posibilitate pentru creșterea rolului și abilitarea economică a femeilor în contextul activității desfășurate de familie. Dezvoltarea sistemelor informaționale în sector va contribui la o evaluare și o mai bună informare cu privire la poziția femeilor în agricultură și a provocărilor cu care acestea se ciocnesc, și respectiv vor oferi posibilitatea de a asigura baza pentru eficientizare măsurilor de sprijin.

LEADER sprijină participarea activă a femeilor în procesele de decizie ale comunității și în adresarea necesităților lor. Măsurile pe dimensiunea promovării activităților non-agricole reprezintă oportunități de angajare în activități antreprenoriale, cât și posibilități prin lărgirea spectrului de servicii disponibile. Eficientizarea procesului de abilitare economică va fi susținut prin dezvoltarea și punerea în practică a sistemului de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS).

4.5. Impactul asupra mediului

PSPA asigură o contribuție la atingerea obiectivului general 10 "Asigurarea unui mediu sănătos și sigur" al Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, reprezintă un cadru sinergic de acțiuni racordate la obiectivele documentelor de politici în domeniul mediului, sprijină eforturile orientate spre atingerea Obiectivelor de dezvoltare durabilă ONU 6 "Apă curată și igienă", 7 "Energie accesibilă și curată", 13 "Acțiune asupra climei", 14 "Viața sub apă" și 15 "Viața pe pământ". PSPA consideră obiectivele Politicii Agricole Comune (PAC) a Uniunii Europene, Pactului Verde European și a Strategiei de la fermă la consumator privind combaterea schimbărilor climatice, protejarea resurselor naturale și sporirea biodiversității. Sinergic PAC al UE, este urmărită atingerea obiectivelor de mediu într-un mod care să fie sustenabil din punct de vedere social și economic pentru fermieri și comunitățile rurale. Sunt considerate riscurile aferente sustenabilității producerii agricole și respectiv pericolele pe care le prezintă în contextul asigurării unei dezvoltări durabile în sector și a impactului asupra statutului de securitate alimentară, în particular determinate de o varietate insuficientă de culturi, degradare a resurselor naturale, nivelul înalt de expunere la schimbări climatice și a vulnerabilității la hazarde naturale.

PSPA consideră și adaptează tipurile de măsuri stabilite în cadrul PAC al UE care încurajează aplicarea practicilor sustenabile de producere și a normelor de mediu. Prevede extinderea racordării administrării agricole și a sectorului în vederea implementării normelor de eco-condiționalitate - cerințele în materie de gestionare (cerințe "SMR") prevăzute de legislația Uniunii și de standardele privind menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu („standarde GAEC”), cerințe și standarde ce privesc mediul, schimbările climatice, menținerea terenurilor în bune condiții agricole, sănătatea publică, sănătatea animalelor și a plantelor, precum și bunăstarea animalelor.

Sunt stabilite bazele intensificării eforturilor și integrării protecției și reabilitării resursei de sol și apă din punct de vedere ecologic, promovare a managementului durabil, capacitate și abilitare corespunzătoare a producătorilor, transversal în cadrul tuturor intervențiilor cheie ale PSPA. Este prevăzută dezvoltarea cadrului de politici și regulator și racordarea acestuia la aquis-ul comunitar, inclusiv a capacității de monitorizare și evaluare a stării resurselor naturale.

PSPA urmărește o echilibrare, în baza modelului UE, a acțiunilor voluntare și legislative de promovare a priorităților de mediu. Atingerea obiectivelor este asigurată prin o corelare a măsurilor de sprijin pentru venit, suport investițional, consiliere și formare. Sunt promovate sisteme agricole și practici care contribuie la păstrarea și creșterea captării carbonului în sol, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea biodiversității, protecție a resursei de apă. Este introdusă aplicarea eco-schemelor pentru a sprijini fermierii în adoptarea și menținerea de practici agricole corespunzătoare priorităților de mediu și de diversificare a culturilor. În cadrul intervențiilor de dezvoltare rurală, obiectivele de mediu sunt țintite atât prin acțiuni dedicate, cât și prioritizate, și condiționate în cadrul măsurilor de suport investițional. Este extins sprijinul pentru producerea în sistem ecologic astfel încât să fie asigurată un nivel mai înalt de antrenare a micilor producători și consolidate lanțurile valorice. Este urmărită sporirea nivelului de conștientizare a problematicii de mediu de către fermieri și populația rurală, capacitatea comunităților și asigurarea unei dezvoltări sustenabile în simbioză cu mediul.

Prin prisma practicii agricole, variabilitatea climei și schimbările climatice sunt abordate prin adaptarea tehnologiilor agricole și a tuturor activităților specifice procesului de producție. Este promovată o reorientare în structura culturilor agricole, introducerea de varietăți cu o toleranță ridicată față de temperaturile ridicate și stresul hidric generat de lipsa apei, valorificare de resurse genetice animale adaptate condițiilor locale, adaptare a tehnologiilor agricole la resursa de apă, conservarea apei din sol prin alegerea unui sistem de lucrări minime, stabilirea unui sistem de management durabil al resurselor naturale, revizuirea structurii culturilor și a asolamentului. Sistemul de sprijin financiar bazat pe proiecte investiționale impune și permite evaluarea acestora și a beneficiarilor în baza aplicării sau considerării de către aceștia a mixtului de soluții care să contribuie la sporirea rezilienței. Restabilirea și reabilitarea fâșiilor forestiere reprezintă o prioritate considerând efectul benefic de menținere a umidității, contracarare a eroziunii solului, și aportului la biodiversitate.

PSPA asigură o sinergie cu politicile naționale pe domeniul gestionării deșeurilor prin intermediul mecanismelor de sprijin a parteneriatelor și implicării comunităților locale și a suportului investițional. Dezvoltarea și modernizarea sistemelor de producere este corelată cu considerarea necesității de asigurare a unei gestionări sustenabile a resurselor naturale, a prevenirii deșeurilor și tratării apei, inclusiv prin integrarea celor mai bune tehnologii disponibile, fezabile din punct de vedere economic. Este facilitată conștientizarea și extensia cunoștințelor populației rurale cu privire la potențialul bioeconomiei, inclusiv a abordărilor bioeconomiei circulare, a oportunităților economice oferite și metodelor de angajare. Integrarea eforturilor de dezvoltare a cooperării producătorilor agricoli va contribui la extensia formelor de interacțiune și de parteneriate intersectoriale care să încurajeze investițiile în sisteme complexe de valorificare economică a sub-produselor, a capacității de asimilare a inovațiilor și tehnologiilor disponibile.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

PSPA asigură o bază comprehensivă pentru procesul de reformare și restructurare în sector, inclusiv în baza procesului de aliniere la sistemul de politici agricole a Uniunii Europene,

și de corelare mai eficientă a măsurilor și efectelor. Cuprinde o completare, revizuire și îmbunătățire a proceselor de reformă inițiate și extinderea acestora.

PSPA promovează parteneriatele și coagularea comunității rurale și a actorilor din sectorul agricol. Stimulează autoorganizarea, democratizarea și integrarea în baza de abordare de jos în sus. Extinde sprijinul pentru asigurare coeziunii comunităților rurale și consolidare a afinității între spațiul rural și urban. Promovează creșterea rolului producătorilor primari în lanțul valoric și abilitarea lor prin stimularea cooperării. Îmbunătățește conectarea sprijinului nemijlocit la capacitățile și necesitățile acestora.

Consolidează bazele securității alimentare a țării, prin adresarea riscurilor și provocărilor sistemelor alimentare, prioritizarea asigurării unui nivel de autosuficiență strategică cu alimente. Promovează conexiunile nemijlocite între producători și consumatori, inclusiv prin dezvoltarea capacităților de procesare și încadrare în lanțuri scurte de aprovizionare, eficientizare a lanțurilor valorice, susținerea capacităților de comunicare și promovare a producătorilor.

PSPA se aliniază și contribuie la eforturile de reducere a risipei alimentare. Urmărește sporirea nivelului de conștientizare, cunoștințe și capacități care să conducă la reducerea risipei de alimente de-a lungul întregului lanț valoric, inclusiv prin valorificare oportunităților socio-economice a unor asemenea măsuri. Contribuie la dezvoltarea capacităților fermierilor de reducere a pierderilor la nivel de fermă, post-recoltare, transport și procesare și în a se încadra în modele de comerț cu un nivel mai înalt de previzibilitate.

Urmărește eficientizarea sistemului de extensiune rurală prin implementarea sistemului de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS), în conformitate cu reglementările și experiența UE. Este bazat pe o combinație a fluxurilor de organizare și de cunoștințe dintre persoane, organizații și instituții care utilizează și generează cunoștințe pentru agricultură și domeniile conexe. Reforma va contribui la asigurarea unei calificări corespunzătoare a fermierilor, promovarea inovației, consolidare a legăturilor între învățământul agricol, sectorul de cercetare și inovare și sector, fiind asigurată complementaritatea eforturilor de reformă în aceste domenii.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Transpunerea parțială a regulamentelor UE 2021/2115 și 2021/2116 prin legea privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În proces

Ministru

Ludmila CATLABUGA